

ANTROPOLOGIA II

ACTIVITATS PRODUCTIVES TRADICIONALS 1

II. EL MÓN DE LA PESCA

Antoni Ginard Bujosa, Andreu Ramis Puig-gros, amb la col·laboració de Cristobal Allès Bosch, Xavier Gomila Pons i Manel Mascaró Talaya

Capítol primer: La pesca	3
Introducció	3
Algunes visions del món de la pesca a Menorca	5
El medi natural	6
El coneixement del medi	8
El territori	16
Els sistemes de distribució del territori	19
a) Normes internes:	
Pesca de bolitx	19
Pesca amb xarxa	20
b) Normes externes	20
Al port de Maó	20
Excepcions de sorteig	20
Pesca de sírvia, bonítol o espet	20
Pesca de llampuga	21
La barca	23
El tipus de llaüt	24
El tipus de bot	25
El tipus de barca	26
Els arts	38
Classificació tecnològica	38
Xarxes	38
Nanses	41
Hams	42
Classificació funcional	42
Captura passiva	42
a) Captura passiva: Xarxes	43
b) Captura passiva: Nanses	46
Captura activa	53
a) Captura activa: Xarxes	53
b) Captura activa: Altres ormeigs	60
Altres modalitats de pesca	62
Mariscar	62
Pesca de la costa	66
Les unitats de producció en el món de la pesca	81
L'aprenentatge de l'ofici	82

La força de treball	83
L'organització del temps	86
El calendari anual	86
L'organització de la jornada	89
L'organització dins la barca	90
Els espais i la vida comunitària dins la barca	92
Els menjars	92
La comercialització	93
Les confraries de pescadors	96
El pescador i els organismes oficials	100
Alguns aspectes ideològics dels pescadors	103
El pescador fora de la mar	107
El canvi	108
La necessitat d'avaluar el canvi	108
 Bibliografia	 112
 ACTIVITATS PRODUCTIVES TRADICIONALS	 115
 III. ARTESANIA I OFICIS	 115
Antoni Camps Extremera, Antoni Ginard Bujosa, Andreu Ramis Puig-gros, Antoni López Pons, Francesc Florit Nin, Jaume Mascaró Pons, Joan Pau Salort Salort, Manel Mascaró Talaya, Marc Moll Marquès, Maria Antònia Carbonero Gamundí, Rafael Triay Bagur	
 Introducció	 117
El concepte d'artesanía	117
El sentit de la utilitat	118
Fet amb les mans	119
L'especialització: oficis i tallers	120
La tradició etnogràfica. Artesanía i oficis en l'etnografia i el Folklore	121
La classificació de les activitats productives tradicionals	132
 Bibliografia	 133
 Capítol primer: Activitats d'autoabastament i de transformació	 137
Recol·lecció	138
Recol·lecció vegetal	141
Recol·lecció de bolets	141
Recol·lecció de plantes per cuinar i fer enciam	143
Recol·lecció de fruits silvestres	145
Recol·lecció d'herbes medicinals	146
Recol·lecció animal	147
Caragols	147
Animals marins costaners	147
Altres animals	149
Recol·lecció de la sal	149
Caça	154

El conill (<i>Oryctolagus cuniculus</i>)	155
Cacera amb cans	155
Cacera amb fura	155
Cacera amb senderes	156
Cacera a l'aguait	156
Cacera amb reclam	157
Cacera amb lloses	157
Cacera amb bagues	157
La perdiu (<i>Alectoris rufa</i>)	157
Cacera amb perdigot i bagues	158
Cacera amb ca	158
Cacera amb reclam	158
Cacera a l'aguait	160
La guàtlera (<i>Coturnix coturnix</i>)	160
Cacera amb ca	160
Cacera amb reclam	160
La cega (<i>Scolopax rusticola</i>)	161
Cacera amb ca	161
El tudó (<i>Columba palumbus</i>) i la tórtora (<i>Streptopelia turtur</i>)	161
Cacera a l'aguait	161
Cacera al vol	161
El colom (<i>Columba livia</i>)	161
Cacera al vol	161
Cacera a l'aguait	161
El tord (<i>Turdus sp.</i>)	161
Cacera amb filats de coll	161
Cacera a la batuda amb filats	162
Cacera amb trapes (garbellets)	162
Cacera amb reclam	162
Cacera al vol	163
Ocellets (passeriformes)	163
Cacera amb visc	163
Cacera amb trapes	163
Cacera amb lloses	164
Cacera amb gàbies enganadores	164
Cacera amb filats japonesos	164
Cacera amb filats de bassa	164
Altres ocells	165
L'eriçó (<i>Erinaceus algirus</i>)	165
El Mart (<i>Martes martes</i>)	165
Pesca des de la costa	166
La pesca amb canya	166
Les canyes	167
Les esques	168
La pesca amb brumer	168
Activitats extractives	169
Sitges i carboners	170
Forns de calç i calciners	170
Pedreres	171
Salines	171

Carboner	172
Calciner	177
Pedreres de marès	183
Els trencadors	185
Les peces de marès	187
L'artesanat del marès	187
Extracció i refinament de sal marina a Menorca	188
El procediment per obtenir la sal	188
 Bibliografia	 191
 Capítol Segon: Les tecnologies tradicionals	 193
La hidràulica tradicional	196
Introducció	196
La Captació de l'aigua	196
La sínia	196
Els pous i l'abeurada	199
El pou de torn	201
El molí aiguader	202
L'Emmagatzemament de l'aigua	202
Els aljubs i les cisternes	202
Les basses i els safareigs	205
L'ús de l'aigua com a força motriu	205
Tipus i funcions dels molins	205
L'origen dels molins d'aigua a Menorca	207
Els sistemes hidràulics: Fonts i vergers	209
Els sistemes de drenatge	210
La propietat i la distribució de l'aigua	211
L'aigua i el poblament	211
Els molins de vent fariners de l'illa de Menorca. Consideracions històriques i tipologies	215
Introducció	215
Els molins de vent a la historiografia menorquina	216
Tipologia dels molins de vent	217
Descripció dels diferents elements del molí	218
La torre	218
Les cases	218
Els elements decoratius	220
La maquinària	220
L'ofici	224
Transport i tracció	225
 Bibliografia	 231
Apèndix / Índex	233
Apèndix	233
Índex	249